

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Iustitia Et Iure, Continens Tractatus De Prudentia, Fortitudine, &
temperantia, de Ieiunio, & Iustitia generaliter sumpta, de Iustitia
commutativa, nempe de Pactis, & Contractibus in genere, de Promissione,
& Donatione liberali, de Commodato, & Deposito, de Mutuo, & Vjura, de
Emptione, & ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

VII. Quæ expensæ, quæue damna ex communibus bonis societatis solui
debent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76677)

& lucrum determinatum comparat. Quod certe rationi consentaneum est, neque societati officit. Si enim contracta societate posset conferens pecuniam cum altero tercio convenire de cedendo lucro, quod eventum sperat in ipsum ea conditione, ut ab ipso securitatem sortis cum moderato lucro acciperet. Cur ergo non poterit hanc conventionem cum ipso socio prestare? Hæc ratio convincit hunc contractum non solum ex intervallo post initam societatem, sed etiam in ipsa societate perfici, ut præcitati Doctores supponunt adversus Caiet. tract. 17. respons. cap. 11. qui hunc contractum celebratum ex intervallo post initam societatem approbat, reprobat vero celebratum in societatis creatione. Nam ratio honestandi hunc contractum, quæ est cessio abundantioris lucri probabiliter sperati pro securitate sortis cum moderato lucro æquè post initam societatem, a c quando ipsa creatur procedit.

4 Neque vigent contrariæ partis rationes. Ad primum dico locum non intendere ex vi contractus societatis, sortem habere securam, & determinatum lucrum, sed ex alio contractu innominato qui contractui societatis ex mutuo contrahentium consensu annectitur. Ad secundum nego conferentem pecuniam reiecto in locum periculum illius censendum esse mutare: cum non transferat in accipientem dominium, sicuti non transferitur in conductorem, aut commodatarium qui rei locatæ, aut conductæ periculum in se suscipiunt. cap. un. de commodato. & leg. 1. Digest. de depositis. Etenim pecunia mutua liberè mutuatarius vi potest, ut pecunia in societatem collata etiam posita securitate nequit focus illa vi nisi in negotiationem. Neque refert quod inde accipiens pecuniam magis grauetur, quia grauat voluntariè, & ex natura contractus societatis. Ad tertium nego aperti otium vlturis, sed viam ostendi, qua quis sua pecunia lucrum aliquod honestè comparare posset, tametsi cum aliquo periculo, nam esto mercatorum securitatem de capitali, & lucro certo præstat, plerumque fortuna illo, inopes reddit, & soluendo inceptos, vsq; latius prosequitur Lessius, qui hanc quæstionem præ cæteris doctis pertractat.

PUNCTUM VI.

Num supradicta servari possint in societate super animalibus inita?

- 1 Diversimodè super animalibus societas initur.
- 2 An licitus sit contractus, si periculum in accipientem animalia reiciat, ipsæque tibi obligetur æstimationem solvere, & si lucrum intercesserit communicare? Resolvitur licitum esse.

CONSTAT super animalibus diversimodè societatem iniri. Interdum ipsa pecora simul cum fructibus & proveniuntibus communia facis apponenti industriam in eorum pastu, & gubernatione. Quo casu detrimenta utriusque communia erunt. Interdum solum emolumenta, & fructus, ac detrimenta communicare intendis, dominium vero animalium eorumque periculum, ac casus fortuitos tibi referuæ. Interdum vero hæc animalia tradis æstimata post annum vendenda. Tum vi si fortè interim perierint culpa accipientis, sciat quantum debeat restituere. Tum vi eorum æstimationem & pretium que tempore traditionis habebant primo extrahas ex eorum fructibus, vel ex pecorum venditione, reliquis emolumentis cum socio communicatis. Hic contractus absque dubio licitus erit, si pecora tui periculo subsint, neque accipiens teneatur illorum æstimationem supplere, si absque eius culpa fuerint deteriora reddita. Sicuti docuit Sylvest. verbo Societas. 2. q. 2. Armilla num. 14. Navarr. cap. 17. numero 261. Rebell. 2. p. de obligat. lib. 1. §. 6. num. 6. Mol. tract. 2. disp. 42. circa fin. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 4. capit. 20. num. 4.

2 Difficultas autem est, si periculum & casum fortuitum in accipiente reiciat, ipsæque tibi obligetur in quocumque evenitu æstimationem pecorum præsentem solvere communicato lucro, & emolumento quod super fuerit, an hic contractus liceat? Negare videntur S. Antonin. 2. p. sit. 1. capit. 7. §. 39. Conrad. de contract. quæst. 91. Bartholom. à Medina in sum. lib. 1. cap. 14. §. 27. Rebell. 2. p. lib. 1. §. quæst. 6. num. 7. Ducuntur quia perinde est ac si ea pecora tunc venderes, & illorum pretium socio traderes sub obligatione lucri soluendi, sed rectius hunc contractum ab iniquitate defendunt Petr. Navarra lib. 3. de restit. cap. 2. num. 473. Molin. disputat. 507. Lessius lib. 2. capit. 2. §. 2. in fine. Laym. dict. capit. 20. numero 4. Si enim lucri futuri, quam accipiens pecora concedis æquivaleret assicuratori, labori, industria, aliisque operibus ab accipiente præstitis, ut æquivalere potest, nulla est radix vnde iniustitia oriri possit. Neque verum est 20 in contractu mutuum intervenire, cum dominium pecorum non transeat in accipientem, sed illa potest tanquam propria

vindicare, & suo tempore repetere, neque accipiens valet ea pro libito distrahere. Hinc inferre potes licitum esse posse illum contractum, quo rustico traderes pecora custodienda sub obligatione, ut ea integra haberet, & loco demortuorum alia substitueret, designata ipsi ex fructibus congrua portione, que tum laborum, tum præfatæ obligationi æquivaleret. Sicuti bene notavit Mol. & Laym. loc. cit.

PUNCTUM VII.

Quæ expensæ, quæque damna ex communibus bonis societatis solvi debent?

- 1 Expensæ ex communibus bonis extrahi debent.
- 2 An integra expensæ ex communibus bonis solvenda sint, an vero detractis iis quæ domi infumeres?
- 3 An pro consuandis, & vendendis mercibus, lucroque acquirendo si non suppetant bona societatis debet petere mutuo ab amico, vel propria expensæ? Respondetur.
- 4 Damna quæ causa societatis tibi contigerint inter amicos socios referri debent.
- 5 Si damnum occasione societatis tibi non obveniat, non tenetur socij reparare.
- 6 Idem quod dictum est de damnis & expensis dicendum est de debitis contractis.
- 7 Superiora procedunt in respectu societatis contractæ, sed si aliter conveniuntur sic illud servandum.

QVOD attinet ad expensas, quæ insumptæ fuerint in emendis mercibus, custo diendis, consuandis, vendendis &c. ex communibus bonis extrahi debent, cum hæc directè in bonum societatis expensæ fuerint. Vnde ea que socius, etiamque famuli extra propriam domum expendunt in cibo, & potu, de portatione hospitum, med. camentis, si fortè infirmetur ex societatis bonis desumere poterit. Ut constat ex leg. cum duobus. §. damna & §. si quis ex sociis. Digest. pro Socio. & leg. regia. 16. tit. 10. par. 5.

Sed an integræ expensæ ex communibus bonis solvenda sint, An verò detractis iis quæ domi infumeres? Variant Doctores. Nam Sylvest. verbo Societas. 1. q. 12. Angel. 2. 12. Armilla n. 10. Maior 4. d. 1. §. 9. 47. Rebell. lib. 1. §. 9. 2. affirmatiuam partem tenent, quia expensas alias domi faciendas, si negotiationi non incumberes deberes ex propriis accipere, cum non sint sumptus causa societatis præstiti, alias domi negotiationi incumbens posses lumpus ex communibus bonis decerpere, quod nullus admittit.

Nihilominus contrariam sententiam non improbabiliè asserunt Navar. c. 17. num. 283. Molin. disp. 418. Lessius c. 2. §. 2. dub. 4. n. 35. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 4. c. 20. §. 52. verbo Societas. n. 4. Moverit quia lex cum duobus §. quia iam sagariam. lex si fuerit. §. si quis ex sociis, lex secundum Iulianum. Digest. pro Socio. & lex. 16. tit. 10. par. 5. expressè cauent socio ad negotiationem extra domiciliū proficiscentem expensas ex bonis societatis soluendas esse; superflua autem electura legum decisio, si solum expensas causa societatis tantum factas leges intelligerent, hæc enim etiam negotio domi solvi debent. Quapropter credendum est ad incommoditatem itineris leges concessisse has expensas vitæ id quod aliis debitum erat.

Sed an pro consuandis, & vendendis mercibus, lucroque acquirendo, cum non suppetant bona societatis, debet petere mutuo ab amico, vel propria expensæ? Doctores non conveniunt. Dicendum tamen est pro lucro præcise acquirendo neque ex charitate, neque ex iustitia te esse obligatum, non enim teneris proximi lucrum quærere tuorum bonorum iactura. Neque contractus societatis obligat negotiationi incumbere per alia bona quam quæ in societatem contributa sunt. Ut advertit Rebell. lib. 1. §. 9. 7. m. 8. Pro damno vero vitando, quod times probabiliter evenituum, nisi ex propriis, aut mutuo acceptis aliquid infumeres, si id leve est, & facile restituere potes absque dubio obligaris ex charitate, hæc enim te obligat alienum damnum græve vitare, cum facile possis. Ut docuit Rebell. supra. Ex iustitia autem negat ipse Rebell. te teneri, quia obligatio iustitiæ ex contractu nascitur. Ad contractus societatis non videtur obligare socios bono societatis consulere mutuum petendo, aut bona propria expendendo. Sed rectius id affirmant Mol. disputat. 418. post. med. Lessius cap. 2. §. 2. dub. 2. §. 5. num. 36. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 4. cap. 20. num. 5. quia ex vi societatis teneris eam diligentiam prestare in bonis societatis consuandis, & expendendis, quam quilibet cordatus in suis bonis propriis exhiberet, alias conferentur tua culpa saltem levi perire. At quilibet cordatus, ut grauem bonorum priorum iacturam vitaret, sustineret mutui petitionem, &

aliorum bonorum leuium iacturam, maxime si conscius est...

Verum esto nullam utilitatem obligationem haberes, si tamen pro damno evitando, vel lucro acquirendo prudenter...

Quoad damna attinet: omnia illa quae in propria persona, & suorum, & in propriis bonis congerint causa societatis formaliter, & directe: nam si non occasione societatis aliquid ex supradictis tibi, tuarumque familiae & bonis damnum obueniat, non tenetur socij ad illius leuium contribuere.

Dixi causa societatis formaliter, & directe: nam si non occasione societatis aliquid ex supradictis tibi, tuarumque familiae & bonis damnum obueniat, non tenetur socij ad illius leuium contribuere.

Quae dicta sunt de damnis, & expensis occasione societatis factis dicenda sunt de debitis, si causa societatis contracta fuerint. Etenim debita quae tempore dissolutionis debeantur ex bonis communibus ante omnem dissolutionem solvenda sunt, bona enim sociorum non sunt nisi ex alieno deducto.

Ad extremam aduenit superiora procedere inspecto contractu societatis secundum se, & iuxta leges. At si aliter conuenitum sit illud seruandum est, nisi aperiam inaequalitatem contineat argum. leg. si non fuerint. ff. pro socio.

PUNCTUM VIII.

Ex qua culpa teneatur socius damnum alijs socijs obueniens refarcire, & an possit plures societates inire?

- 1 Ex culpa lata, & leui, non autem ex leuissima socius tenetur.
2 Secundam societatem potest inire dummodo priori non praesudicet.
3 Si pactus fuit aliam societatem non contrahere, ab ea abstinere debet.
4 Si societati renuntiauerit intemptiue tenetur socijs compensare quantum sua intererat non esse societati renuntiatum.

Constat ex pun. 1. disp. 1. huius tract. ex culpa lata, & leui, non autem ex leuissima socium alijs socijs damnum obligatum esse. Nam cum hic contractus in propriam, & alienam utilitatem ordinetur, exigit eam adhibere diligentiam, ut quaelibet culpa etiam leuis excludatur, ut constat ex 6. vlt. inst. de socijs. & leg. cum duobus leg. non obferid. de Castro de Inst. & iure. Pars 12.

eandem & leg. socius. ff. pro socio. Constat autem socius eam culpam excludere, cum eam diligentiam adhibuerit in bonis societatis conseruandis, & promouendis, quam inspecto suo ingenio, & conditione in proprijs rebus conseruandis adhiberet. Ut colligitur ex dicta leg. socius, & tradit Bart. communisque sententia. Hinc fit, si negligenter bona societatis administrari te obligatum esse ex proprijs societati restitueret quantum eius societati diligeret eius bona ministrata esse. Deinde si prodigus & superflue ut in conuiuijs, & comestationibus societatis expenderes, non solum obligaris ea ex proprijs restituere, sed quantum ex eis bene impensis lucrum comparate societas poterat. Sicuti notat Mol. tract. 2. disp. 419. in fine.

Quoad secundum attinet, si secunda societas priori non praesudicat, neque in prioris societatis creatione te obligasti a noua societate contrahenda abstinere, nullam culpam committis nouam societatem contrahens, sicuti non peccat famulus alia obsequia praestans quae suo domino non praesudicant: sola enim conuenit, vel prioris societatis praesudicatio obstat poterat nouae societatis creationi, ut ex omnium sententia tradit Mol. tract. 2. disp. 419. conclus. 1. Rebell. 2. p. de oblig. inst. lib. 1. q. 3. num. 4.

Si vero obligatus fuisti a qualibet alia societate abstinere, & non obstante praedicto pacto nouam contrahis, peccas vtopote pacti uis violator, puniri que merito potes, & obligari eam dissoluere, vel saltem compensare alijs socijs quantum sua intererat non esse contractam. Sicuti aduertit Mol. dict. disputat. 419. conclus. 2. Quomodo cito non promiseris a noua societate abstinere, si tamen secunda societas priori praesudicat, manifestum est te obligatum esse compensare priori societati quantum sua intererat non esse secundam contractam, cum in contracta priori in ea irrogatum, & ius illi quiritum laedatur.

Ad idem est, si contractae societati intemptiue renuntiares, hoc est antequam negotium ad quod instrura fuit perfectum esset, vel terminus societati appositus adueniret, teneris sane alijs socijs compensare quantum sua intererat non esse societati renuntiatum, praeterquam quod ipsa renuntiatio nulla est, vtopote inuita. Lucrum tamen, si quae post dictam renuntiationem alij socij comparauerint, particeps esse non potes, cum abique causa societati, cuique emolumentis voluntarie cesseris. Ut constat ex leg. actione. leg. si conuenitur. ff. pro socio. Quod intelligere debes, cum societati haec renuntiatio intemptiua damnosa est, nam si societati utilis fuerit tamen alicui sociorum nocua, subfissa renuntiatio, neque vlla compensationis obligatio est. Ut colligitur ex leg. actione. §. diximus. ff. pro socio. & tradit Gregorius Lopez. leg. 11. tit. 1. c. part. 5. Gutierrez de iuram. 2. p. cap. 18. num. 8.

PUNCTUM IX.

An inter patrem, & filium sub eius potestate constitutum, & cum pupullo, vel minore contrahi societas possit?

- 1 Proponitur ratio dubitandi.
2 Inter patrem, & filium vera societas iniri potest.
3 Cum minore abique auctoritate curatoris vera societas contrahi non potest. Secus si curatoris auctoritas accedat.

Ratio difficultatis, quare inter patrem, & filium contractum non possit societas est, quia lucrum commune esse non potest. Nam filius sub potestate patris constitutus quidquam pecuniae patris acquirit patris est quoad dominium, & vltimifructum.

Tenendum tamen est veram societatem inter patrem, & filium iniri posse. Nam esto verum sit ad patrem pertinere quae filius pecunia, bonisque parentis locutus fuerit, id tamen intelligendum est, cum non est aliter conuenitum, & proestatum, facta enim conuentione, & proestacione dominium acquiritorum filius comparat, tamen vltimifructus patri aduincitur. Ut colligitur ex Nauar. c. 17. n. 144. & 148. Gama, de inst. 110. n. 17. Rebell. lib. 1. q. 9. vlt. n. 2. & fauet lex cum oportet Cod. de bonis qua liberis. dicens. Alioquin filij iugebunt qua suis laboribus sibi possessa sunt ad alios transferenda aspicientes.

Cum minore autem abique auctoritate curatoris contractum non potest valida societas, cum non teneatur stare contractui. leg. in conductionibus. Digest. pro socio. Si autem ipse vellet ratam societatem habere quatenus in sui utilitatem eadit, alius resistere non poterit: auctoritate autem curatoris bene potest cum minore societas contrahi, tamen conceditur minori restitutio in integrum, si tempore creatiois laesum se sentiat. Ut aduertit Gregorius Lopez leg. 1. tit. 10. p. 5. gloss. fin. & Rebell. d. q. vlt. num. 3. & condeunt quae latius dixi disp. 1. huius tract. pun. 2. & seq.

